

Faran för fortsatt pandemi kan fördröja ekonomisk återhämtning

Tecknen på ekonomisk återhämtning blir allt starkare, både internationellt och i Sverige. Men nya bakslag kan komma och ännu är det för tidigt att blåsa faran över. Mycket beror på hur snabbt världens befolkning kan vaccineras mot covid-19, skriver ATLS marknadskronikör Johan Schück.

Utsikterna för den globala ekonomin ser betydligt bättre ut än för några månader sedan. Nyligen kom industriländernas samarbetsorganisation OECD med en ny prognos som pekar mot ett lyft under de två närmaste åren.

OECD:s prognos för världens stora länder

BNP utveckling i procent

	2020	2021	2022
Världsekonomin	-3,4	5,6	4
Argentina	-10,5	4,6	2,1
Australien	-3,2	4,5	3,1
Brasilien	-4,4	3,7	2,7
Indien	-7,4	12,6	4,7
Indonesien	-2,1	4,9	5,4
Japan	-4,8	2,7	1,8
Kanada	-5,4	4,7	4
Mexiko	-8,5	4,5	3
Ryssland	-3,6	2,7	2,6
Saudiarabien	-4	2,6	3,9
Storbritannien	-9,9	5,1	4,7
Sydafrika	7,2	3	2
Turkiet	1,8	5,9	3
USA	-3,5	6,5	4
Euroländerna	-6,8	3,9	3,8
Frankrike	-8,2	5,9	3,8
Italien	-8,9	4,1	4
Spanien	-11	5,7	4,8
Tyskland	-5,3	3	3,7

KÄLLA: THE ORGANISATION FOR ECONOMIC CO-OPERATION AND DEVELOPMENT, OECD

För världsekonomin skulle det bli en tillväxt med 5,6 procent i år och med 4 procent under nästa år, efter fjolårets nedgång på dryga 3 procent. Om detta blir verklighet skulle produktionsfallet under coronakrisen återvinnas redan under 2021.

Det låter hoppfullt, särskilt som siffrorna har justerats upp väsentligt jämfört med föregående bedömning från december förra året. Väsentliga orsaker är att pandemin är på väg att avta, främst till följd av utökad vaccinering, och att

Johan Schück är expert på makroekonomi.

Hans marknadskronikor publiceras exklusivt för ATLS prenumeranter på ATL.nu en gång i månaden.

USAs expansiva finanspolitik ger positiva spridningseffekter till stora delar av världen.

Men det rör sig om en ojämn uppgång där Indien och Kina tar täten. För Indien rör det sig delvis om en rekyl uppåt, efter ett stort ras under förra året. Kina klarade sig bättre, ekonomiskt sett, trots att pandemin började där.

Mer uppseendeväckande är dock att USA bedöms gå så starkt i år, med en BNP-ökning på 6,5 procent. Till stor del beror det på kraftiga stimulanser, främst det paket som president Joe Biden nyligen lyckades driva igenom.

De låga räntor som hålls av centralbanken Federal Reserve spelar också väsentlig roll, liksom att även Donald Trump satte in stimulanser under sin presidenttid. Ett annat skäl är att USA-ekonomin alltjämt har en tillväxtkraft som saknas i andra utvecklade länder.

Euroländerna väntas inte gå lika starkt, trots att nedgången under förra året var betydligt större där än i USA. Tyskland, som brukar vara motor för de europeiska ekonomierna, sackar fortfarande. De andra större länderna – Frankrike, Italien och Spanien – råkade verkligen illa ut under förra året och ligger nu sent i återhämtningen.

Storbritannien hade också ett riktigt dåligt 2020, även beroende på EU-utträdet. Där ser det ut att gå bättre nu, men den brittiska ekonomin har mycket att ta igen.

För flera av de större ekonomierna i andra delar av världen går det dessutom ganska trögt. Det gäller exempelvis starkt råvaruberoende länder som Brasilien, Ryssland, Saudiarabien och Sydafrika.

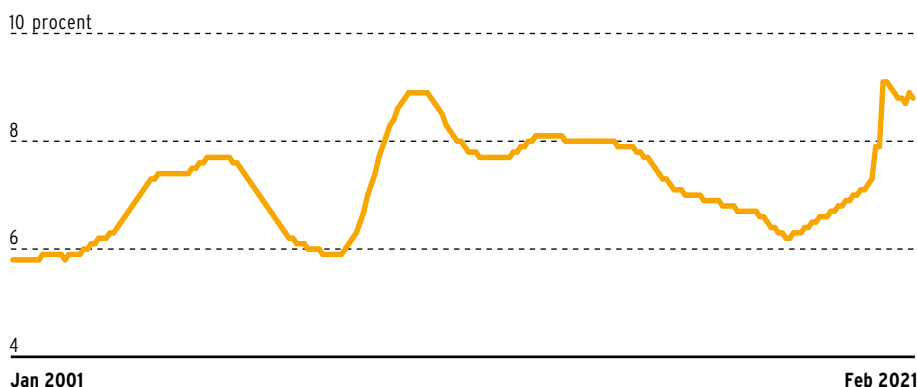
Relativt gynnsamt för Sverige

Sverige finns inte med i OECDs prognos, som enbart gäller de så kallade G20-länderna. Men uppgifter från flera håll pekar mot att ekonomin här utvecklas mer gynnsamt än i många europeiska länder. Tillväxten ligger dock långt under vad som väntas i USA. Uppgifter om Sveriges ekonomi från den senaste tiden visar att helåret 2020 blev svagt, med en BNP-nedgång på -2,8 procent. Det stora raset kom under det andra kvartalet och följdes av en återhämtning under tredje kvartalet. Färska siffror visar nu att fjärde kvartalet blev svagare: en BNP-minskning på -0,2 procent. Det kan kopplas till att coronapandemin då blossade upp igen.

Vad gäller 2021 finns en del statistik beträffande de första månaderna. Den visar att året började svagt med sjunkande sysselsättning och stigande arbetslöshet i januari, men att arbetsmarknadsläget förbättrades något i februari. Arbetslösheten ligger nu ändå så högt som 8,8 procent (med säsongjusterade siffror).

Arbetslösheten

Sveriges arbetslöshet i procent, personer 15-74 år.

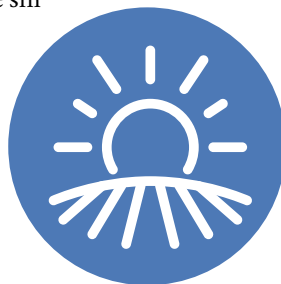
KÄLLA: SCB, GRAFIK: LRF MEDIA

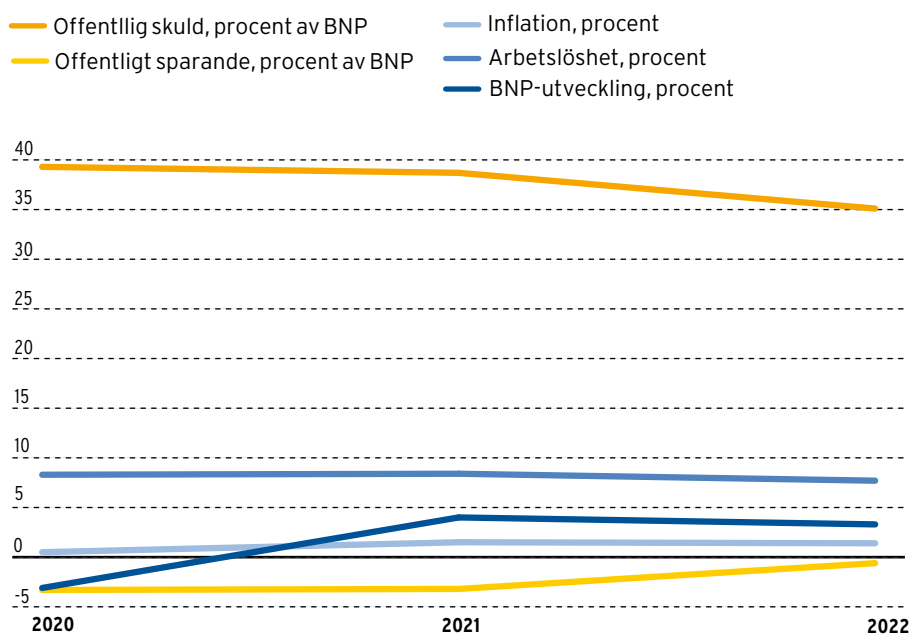
» Uppseendeväckande är dock att USA bedöms gå så starkt i år, med en BNP-ökning på 6,5 procent. «

Under januari gick det dock bättre på andra sätt. Hushållen höjde sin konsumtion, industrins ordergång växte och näringslivets produktion steg något. I februari blev inflationstakten bara 1,5 procent och då främst beroende på stigande energipriser. Producentpriserna ökade i samma takt.

Den senaste konjunkturprognos som här har kunnat fångas upp kommer från statliga Ekonomistyrningsverket, ESV. Enligt denna kommer Sveriges BNP att öka med 4,1 procent under 2021 och 3,3 procent under 2022. Det är inte lika snabbt som i en del andra länder, men får sättas i perspektiv av att nedgången i den svenska ekonomin var jämförelsevis måttlig under 2020.

ESV:s prognos för Sverige

KÄLLA: EKONOMISTYRNINGSVÄRKET, GRAFIK: LRF MEDIA

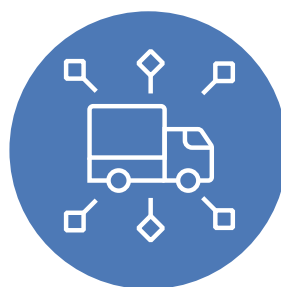

ESV räknar med att det, med start från andra kvartalet i år, kommer en mer stadig uppgång i ekonomin. Drivande faktorer är främst ökningen i både hushållens konsumtion och den offentliga konsumtionen.

Bakom detta ligger att pandemin avtar så pass mycket, främst tack vare vaccineringar, att människor kan återgå till ett mer normalt liv och återgå till tidigare konsumtionsvanor. Samtidigt betyder den förbättrade ekonomin i kommuner och regioner – till följd av statliga stödpengar – att utrymmet växer för utökad verksamhet, bland annat för att ta itu med den uppkomna vårdskulden.

På arbetsmarknaden dröjer det dock till nästa år innan det inträffar någon större förbättring, beträffande både sysselsättning och arbetslöshet. Detta är till väsentlig del en

»ESV räknar med att det, med start från andra kvartalet i år, kommer en mer stadig uppgång i ekonomin.«

kvardröjande effekt av de stora stödsatserna under krisåret 2020, som då förhindrade av kraftig uppgång i arbetslösheten. Följden blir nu att många företag väljer att i första hand använda sin stora lediga kapacitet, innan det blir aktuellt för dem att nyrekrytera.

Pandemin ger osäkerhet även framöver

Kring alla prognoser, oavsett om de gäller världsekonomin eller Sveriges ekonomi, råder dock för tillfället en ovanligt stor osäkerhet. Väldigt mycket är beroende av hur det går med coronapandemin, eftersom ännu en våg av smitta på ett dramatiskt sätt skulle försämra förutsättningarna. Det innebär att takten i vaccineringsarna får avgörande betydelse för den ekonomiska utvecklingen under åtminstone det närmaste året.

Där finns anledning att vara bekymrad över följderna av de förseningar som har inträffat i leveranserna av vaccin. När hotet om smittspridning fortfarande uppfattas som stort, betyder det också att ekonomin får svårt att återhämta sig. Det kan i sämsta fall leda till att 2021 blir ytterligare ett krisår, i stället för början på en återhämtning.

Situationen riskerar dessutom att förvärras genom den kapplöpning som har uppstått mellan olika länder och de konflikter som följer i spåren. Allt fler sätter nu upp handels hinder, såsom exportförbud av vaccin, för att gynna den egna befolkningen på andras bekostnad. Ur ett snävt perspektiv kan detta ge avsedd effekt, men på global nivå riskerar följderna att bli förödande.

Handelskrig vad gäller vaccin kan mycket lätt spilla över till fler områden, när olika länder drivs till motåtgärder. Faran är då också att världen i högre grad än hittills kommer att präglas av protektionism, även sedan pandemin är över. Tendenserna fanns redan tidigare och har förstärkts på ett sätt som är allvarligt, inte minst för exportberoende länder som Sverige.

Coronapandemin är ett globalt problem och smittan måste bekämpas i alla länder, i annat fall riskerar den att snart komma tillbaka. Därför är det nödvändigt med en gemensam strategi, där även den fattiga delen av världen finns inkluderad. Dit är det ännu långt kvar, vilket ger anledning till fortsatt oro. ●

» Pandemin är ett globalt problem och smittan måste bekämpas i alla länder, i annat fall riskerar den att snart komma tillbaka. «